



# HELŚIŃSKA FUNDACJA PRAW CZŁOWIEKA HELSINKI FOUNDATION for HUMAN RIGHTS

## RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska  
Jerzy Ciemniowski  
Janusz Grzelak  
Marek Antoni Nowicki  
Marek Sajfan  
Stefan Starczewski

## ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara  
Wiceprezes: Zbigniew Hołda  
Sekretarz: Adam Bodnar  
Skarbnik: Elżbieta Czyż  
Członek Zarządu: Janina A. Kłosowska

Warszawa, 12 stycznia 2009 r.

065/2009/AB

## LIST OTWARTY

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka pragniemy wyrazić nasze głębokie zaniepokojenie kolejnymi formami protestów sędziów.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka od początku swojego istnienia podejmuje różnego rodzaju działania zmierzające do umocnienia władzy sądowniczej w Polsce, niezależności sądownictwa oraz niezawisłości sędziego. Uważamy, że wartości te są podstawą funkcjonowania demokratycznego państwa prawnego. W celu ich obrony Helsińska Fundacja Praw Człowieka podjęła się np. prowadzenia oraz reprezentowania (we współpracy z kancelariami prawnymi) 10 osób, które nie zostały powołane na stanowisko sędziego przez Prezydenta RP - pomimo pozytywnej opinii Krajowej Rady Sądownictwa.

W kontekście niezawisłości sędziego uważamy, że gwarancja zapewnienia odpowiednich warunków pracy oraz wynagrodzenia odpowiadającego godności urzędu, wyrażona w art. 178 ust. 2 Konstytucji, znajduje swoje głębokie uzasadnienie. Już w 1998 r. Helsińska Fundacja Praw Człowieka przeprowadziła monitoring warunków pracy sądów rejonowych. Nasz raport stał się jednym z argumentów na rzecz zwiększenia nakładów na sądownictwo.

Z uznaniem przyjęliśmy fakt, że w ostatnich miesiącach w zakresie wynagrodzeń sędziowskich nastąpił postęp, a sytuacja materialna sędziów uległa pewnej poprawie. Zdajemy sobie sprawę, że nie jest to ostateczne rozwiązanie tej kwestii.

Nie możemy jednak obojętnie przejść wobec nasilających się form protestów ze strony sędziów, a szczególnie postulowanych kolejnych dni lub tygodni bez wokandy, oraz ewentualnej odmowy uczestnictwa przez sędziów w komisjach wyborczych.

Pragniemy przypomnieć, że każdy dzień bez wokandy oznacza naruszenie prawa konkretnej osoby do rozpoznania jej sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, gwarantowanego art. 45 Konstytucji RP. Każde opóźnienie w rozpoznaniu spraw podważa zaufanie społeczne – i tak już nadwątlone – do wymiaru sprawiedliwości, a tym samym obniża legitymizację sądów i wydawanych przez nie orzeczeń. Ponadto może powodować konsekwencje finansowe w postaci odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa.

Nasze szczególne zaniepokojenie budzi kolejna metoda protestu wstępnie zapowiadana przez sędziów, a mianowicie odmowa uczestnictwa w komisjach wyborczych w

wyborach do Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach Prezydenta Olsztyna (por. *Sędziowie zbojkotują wybory?*, Gazeta Wyborcza, 5 stycznia 2009 r.).

Pragniemy zauważyć, że sędziowie są członkami komisji wyborczych, gdyż w ten sposób doceniana jest ich niezależność, niezawisłość oraz autorytet społeczny. Pełnienie funkcji niezależnego arbitra w jednym z najważniejszych momentów dla demokracji – wyborach – jest zatem honorem. To bowiem w trakcie wyborów obywatele mogą korzystać z mechanizmów demokracji bezpośredniej i wybierać swoich przedstawicieli.

W tym kontekście groźenie, że sędziowie zablokują wybory w celu zwrócenia uwagi na problemy wymiaru sprawiedliwości jest nieporozumieniem. Postulaty sędziów (w tym płacowe) nie uzasadniają ograniczenia praw wyborczych obywateli.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka nie podważa prawa sędziów do wyrażania swojej opinii oraz prawa do podejmowania starań o pełną realizację postanowień art. 178 ust. 2 Konstytucji. Naszym zdaniem sięganie jednak do daleko idących metod protestu przez sędziów mogłoby być uzasadnione tylko i wyłącznie wtedy, kiedy zagrożone byłoby funkcjonowanie sądownictwa jako trzeciej władzy. Powinno być ostatecznością, a nie orężem w walce o podwyżkę płac. W tym kontekście warto może przypomnieć protesty w Pakistanie w czerwcu 2008 r., gdzie sędziowie oraz przedstawiciele innych zawodów prawniczych zdecydowali się wyjść na ulice po tym jak Prezydent Pakistanu odsunął od pełnienia funkcji sędziów Sądu Najwyższego. Jest to przykład dalece odbiegający od polskich problemów, ale pokazujący – naszym zdaniem – właściwe proporcje w zakresie doboru środków protestu przez przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,



Helsińska Fundacja Praw Człowieka  
SEKRETARZ ZARZĄDU

*Adam Bodnar*  
Adam Bodnar

Helsińska Fundacja Praw Człowieka  
PREZES ZARZĄDU

*Danuta Przywara*  
Danuta Przywara

Do wiadomości:

1. Sędzia NSA Irena Kamińska, Prezes Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”
2. SSN Stanisław Dąbrowski, Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa
3. Prof. Zbigniew Cwiągalski, Minister Sprawiedliwości
4. Ryszard Kalisz, Przewodniczący Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu RP
5. PAP, Gazeta Wyborcza, Rzeczpospolita, Gazeta Prawna